

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ПОГЛЯД ДИТИНИ НА ВІЙНУ – ЗОВСІМ НЕДИТЯЧИЙ

#RUSSIAISATERRORISTSTATE

Розстріляне дитинство

Чому в 21 столітті діти на власні очі мають бачити жахи війни? Чому невинні хлопчики і дівчатка мають гинути від невивіркових ракетних атак? Чому маленькі українці мають покидати свої домівки та втікати? Чому світ дозволяє терористу нищити цвіт української нації?

Країна-агресор вторглась на територію незалежної держави й **вбила вже 511 українських дітей**. Ці страшні цифри продовжують зростати. Діти гинуть у своїх ліжечках під час сну, в пологових будинках, на ігрових майданчиках, у машинах під час евакуації, в лікарнях від поранень. Як вдома, так і на вулиці.

Наймолодшою жертвою став 2-денний хлопчик у Запорізькій області.

Діти гинуть від ракет як у Вінниці, так і в Одесі, як у Харкові, так і в Києві. В Україні немає безпечних регіонів, бо російські ракети не знають кордонів.

Є й ті, хто дивом виживають, але залишаються зі слідами на тілі та глибокими шрамами в душі після пережитого. **Українські діти втрачають кінцівки, проте не втрачають жагу до життя й любов до України.**

Історії незламних українських дітей вражають!

Травень. 2022 р. Одещина.

7-річна дівчинка Саша втратила ногу, через приліт російської ракети. І через рік уже взяла участь у змаганнях з гімнастики.

Липень. 2022 р. Вінниця.

8-річний хлопчик Роман, через російський ракетний удар, зазнав 45% опіків тіла. У листопаді 2023-го вже бере участь у танцювальних змаганнях та продовжує грати на баяні.

Квітень. 2022 р. Краматорськ.

11-річна дівчинка Яна, через ракетний удар по вокзалу, втрачає обидві ноги. У вересні 2023-го бере участь у півмарафоні на протезах.

Росія вже **покалічила фізично 1148 дітей**, і тут цифри теж щоденно зростають.

В одному місці віддають злочинні накази, в іншому – запускають смертоносні ракети й цим самим **крадуть невід’ємне право на життя. Цинічно, без співчуття, бо ціль одна – знищити український народ!**

Російські солдати гвалтують і катують українських дітей, і це не просто слова, це – жахлива реальність, яка має підтверджені факти та докази.

Офіс Генерального прокурора зафіксував факти сексуального насильства, пов’язаного з конфліктом, стосовно **13 дітей. Наймолодшою постраждалою була 4-річна дитина.**

Щодо катування: Омбудсман України Дмитро Лубінець відвідав після деокупації Херсонщину та бачив на власні очі **катівні, де утримували дітей**. Через певний час поспілкувався з 14-річним хлопцем, якого там утримували

Офіс Генерального прокурора встановив, що **від тортур російських військових постраждали 75 українських дітей.**

Також через створення Росією гуманітарної катастрофи в деяких регіонах діти гинуть від зневоднення та нестачі їжі, а з настанням осінньо-зимового періоду – й через переохолодження.

Після підриву російськими військовими Каховської ГЕС були відомі факти загибелі дітей на воді.

Ще один із наймасовіших воєнних злочинів стосовно дітей – депортація. Росія викрадає українських дітей і під виглядом «порятунку» чи «оздоровлення» вивозить на територію Російської Федерації. В подальшому влаштовують їх в російські сім'ї.

Згідно з даними інформаційного порталу «Діти війни», вже **вивезли 19 546 українських дітей**. Це саме діти, яких Україні вдалось верифікувати. А за даними з відкритих джерел, які озвучує РФ, депортованих дітей у рази більше – **понад 744 тисячі**.

Складність у пошуках виникає через те, що дітям майже одразу видають документи зі зміненими їхніми даними, яких відповідно в українських базах вже не існує. Росія не хоче повертати наших дітей, а хоче їх привласнити.

Серед цих дітей: інституційні діти, діти, яких розлучили з рідними під час фільтраційних заходів, діти, в яких є рідні в Україні, а також ті, кого сиротами зробили самі ж російські військові, вбивши їхніх батьків. **Ситуації й діти різні, але всі вони стали постраждалими від депортації.** І наша мета одна – відшукати та повернути всіх.

Росія руйнує наші домівки, школи, дитячі садочки та лікарні

167 200 – зруйнованих або пошкоджених будинків
3 915 – зруйнованих або пошкоджених навчальних закладів
1 668 – зруйнованих або пошкоджених закладів охорони здоров'я

Країна-терорист зазіхає на основоположні права українців – на безпечне життя, освіту, на охорону здоров'я та медичну допомогу.

Росія калічить наших дітей і психологічно. Всі без винятку українські діти бояться обстрілів, гучних звуків, втратити рідних і залишитися сам на сам з ворогом. І цей страх вже залишиться для них психологічною травмою на все життя.

Проте ми, дорослі, вже не боїмось. Не може бути страху в очах тих, хто бачив смерті наших дітей. Український народ хочуть знищити, залякати, скорити, але ми ціною власних життів боремось за кожен клаптик української землі, за кожную домівку і за кожную родину, і обов'язково мусимо повернути все, що по праву належить нам. Ми не пробачимо сліз і болі в оченятах наших дітей. Помстимось за кожне вкрадене життя та повернемо всіх наших людей в Україну.

Усе з переліченого – воєнні злочини, за які має бути відповідальність перед законом. Усі зафіксовані факти мають стати доказовою базою для Міжнародного кримінального суду, аби покарати всіх, хто причетний до агресії проти України та геноциду українського народу. Від солдата, який вбиває, до вищого політичного та військового керівництва, які віддавали накази нищити націю нескорених.

Про воєнні злочини проти українських дітей має знати весь світ

У листопаді Дмитро Лубінець провів у Копенгагені низку двосторонніх зустрічей:

- зі спеціальною представницею Генерального секретаря ООН з питань насильства щодо дітей Наджат Мааллою М'джид;
- із Міністром юстиції Данії Пітером Хуммельгаардом;
- із Головою Національної комісії з прав людини Індії, паном суддею Аруном Місхрою.

Обговорили питання повернення українських дітей, військовополонених, цивільних заручників.

Омбудсман України розповів про реалізацію Формули миру Президента України Володимира Зеленського та 4 пункт Формули – повернення депортованих дітей, військовополонених та цивільних заручників, за реалізацію якого він відповідає.

Повідомив про роботу Центру захисту прав дитини, зокрема, щодо передачі інформації, яку ми фіксуємо після повернення дітей, групам слідчих МКС як у Києві, так і в Гаазі.

Ми розповідаємо всьому світу про українських дітей: як вони переживають жахи війни та як вони стають постраждалими від воєнних злочинів Російської Федерації.

Усе для того, щоб притягнути кожного винного росіянина до відповідальності за воєнні злочини!

Важливі зустрічі в Центрі захисту прав дитини

UNICEF – надійний партнер Офісу Омбудсмана!

Омбудсман України Дмитро Лубінець зустрівся з новим очільником представництва ЮНІСЕФ в Україні Муніром Мамедзаде. До зустрічі доєдналася також Представниця Уповноваженого з прав дитини Ірина Суслова.

Дмитро Лубінець подякував за системну співпрацю та допомогу ЮНІСЕФ у відкритті Центру захисту прав дитини.

Під час зустрічі обговорили:

- створення Центрів захисту прав дитини в регіонах;
- реалізацію спільного проекту з моніторингу дотримання прав дитини по всій території України та сприяння забезпечення найкращих інтересів дитини в умовах воєнного стану;
- спільні зусилля для проведення реформи деінституціалізації та підтримки розвитку сімейних форм виховання.

Співпраця з ЮНІСЕФ є не тільки проектною, а й на рівні спільних цінностей – цінності життя та інтересів кожної дитини!

Зустріч із Президентом Латвійської Республіки Едгарсом Рінкевичсом

Представник Уповноваженого з прав дитини Ірина Суслєва розповіла про діяльність Центру захисту прав дитини та про воєнні злочини, які вчиняє Росія щодо українських дітей. Звернула увагу на кількість загиблих, поранених, викрадених і безвісти зниклих дітей. Розповіла, як країна-агресор, викрадаючи українських дітей, намагається стерти їхню ідентичність, через заборону використання рідної мови та згадки про Україну.

Президент Латвійської Республіки запевнив у продовженні підтримки України в надскладний для країни час.

Освіта на ТОТ: відпрацювання больових прийомів на дітях

Російська політика мілітаризації освіти, яка є злочином за міжнародним гуманітарним правом, на тимчасово окупованих територіях не збавляє обертів.

Співробітники слідчого комітету РФ завітали в Генічеську санаторну школу-інтернат. Не гаючи часу на розповіді учням 9-10 класів про Декларацію та Конвенцію про права дитини. Одразу приступили до відпрацювання «навичок самооборони». Слідчий з позивним «Генерал» у балаклаві після короткої розминки раз-у-раз «клав на лопатки» своїх неповнолітніх суперників, начоно демонстрував на них больові та задушливі прийоми. Планують такі заняття проводити неодноразово.

«Уроки «патріотичного виховання», спонукання до вступу в «Юнармію», навчання в кадетських корпусах – так працює російська система «промивання мізків» українським дітям. Росія обов'язково відповідь за всі злочини проти українських дітей!», – наголосив Дмитро Лубінець.

Ірина Сулова

Представник Уповноваженого з прав дитини

✉ suslova@ombudsman.gov.ua

Повертаємо українських дітей додому

За листопад в Україну вдалося повернути ще **трьох дітей, які прагнули покинути територію РФ і ТОТ**. Здійснили це в межах реалізації плану дій Bring Kids Back UA, ініційованого Президентом України Володимиром Зеленським.

Про безпеку, безперешкодність та дотримання всіх прав дітей дбали саме працівники Офісу Омбудсман України. Також долучаємо до цього процесу громадські організації та міжнародних партнерів.

Бабуся з онуками вже вдома. Після низки вжитих заходів та наданих нами рекомендацій для перетину кордону, бабусі вдалося виїхати разом із неповнолітніми внуками. А наш супровід і допомога в цій операції з повернення – має гарний результат.

Також у свій день народження **Богдан Єрмохін повернувся в Україну!**

Повернення відбулося у взаємодії з Державою Катар, ЮНІСЕФ, Посольством України в Республіці Білорусь за результатами перемовин з російською стороною.

Це був тернистий шлях. Богдан пережив багато, перебуваючи в РФ, але попри все він хотів бути вдома! Його бажання здійснилося, з впевненістю можна вважати, що своє 18-річчя Богдан не забуде ніколи!

Продовжуємо працювати, аби знайти і повернути всіх дітей. Україна дякує всім, хто допомагає це робити.

Захист прав оборонців – пріоритет

Військовий Омбудсман – це Представник Уповноваженого з прав людини в системі органів сектору безпеки і оборони.

У суспільстві на сьогодні виникла дискусія щодо створення посади Військового Омбудсмана. Саме тому Офіс Омбудсмана організував великий захід – «Права військовослужбовців. Спільні кроки до перемоги». Зокрема, на ньому порушили питання того, хто має займатися захистом прав оборонців.

Один із пріоритетних напрямів роботи Офіс Омбудсмана України – захист прав людини в секторі оборони, прав ветеранів і військовослужбовців, полонених та членів їхніх родин.

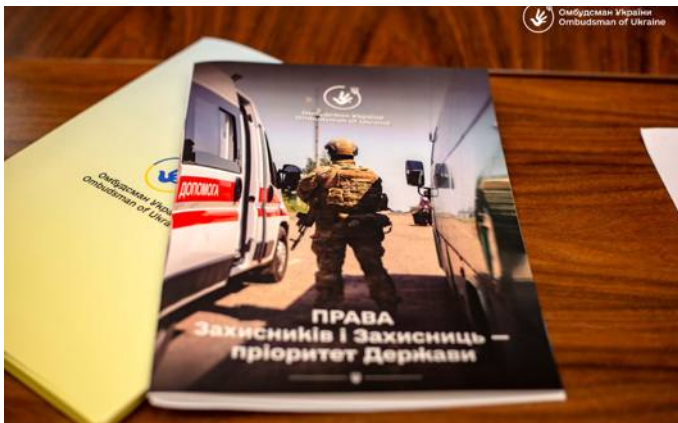
За цей рік відповідний департамент:

- отримав понад 14 тисяч письмових звернень;
- провели 900 моніторингових візитів. Зокрема здійснили 100% перевірок ВЛК;
- опрацювали 410 нормативно-правових актів. А також надавали свої рекомендації до Парламенту та Кабміну щодо них;
- провели понад 50 зустрічей із членами сімей захисників. У них взяли участь понад півтори тисячі рідних військових!

Окрім цього, наш Офіс працює за напрямками:

- захисту прав військовополонених;
- захисту прав депортованих і примусово переміщених Росією дітей;
- захисту прав цивільних громадян, які незаконно позбавлені особистої свободи.

Потреби країни в захисті прав військових, ветеранів та членів їхніх родин – великі! Не потрібно вигадувати нове, коли потрібне вже є під рукою! Інституція Омбудсмана готова далі захищати права людини з цього напрямку й спільно з іншими державними органами та громадськістю нарощувати зусилля!

Регулярно проводимо зустрічі з родинами оборонців

За листопад провели 7 зустрічей із членами родин полонених, зниклих безвісти військовослужбовців.

На одній із зустрічей представники влади поспілкувалися з родинами оборонців острова Зміїний. Серед присутніх були: Координаційний штаб з питань поводження з військовополоненими, Національне інформаційне бюро, СБУ, Держприкордонслужба, МКЧХ та представники військових частин.

Родини оборонців хвилює питання тривалої паузи в обмінах полоненими. Також рідні озвучили, що готові звертатися до будь-яких міжнародних організацій та третіх країн для того, аби питання повернення захисників України зрушилось з місця.

Олександр Кононенко зауважив присутнім, що нині Україна сформувала змішані медичні комісії, які мають на меті допомогти в звільненні українських полонених. Однак для того, аби цей механізм запрацював, їх має створити й ворожа сторона.

Робота триває й триватиме до повернення на Батьківщину всіх українських воїнів.

Олександр Кононенко

Представник Уповноваженого з прав людини в системі органів сектору безпеки й оборони

✉ kononenkoov@ombudsman.gov.ua

Зустріч зі Спеціальною доповідачкою ООН з прав людини внутрішньо переміщених осіб

На запрошення Омбудсмана України Дмитра Лубінця Україну з робочим візитом відвідала Спеціальна доповідачка ООН з прав людини внутрішньо переміщених осіб **Паула Гавірія Бетанкур** та експертна група по внутрішньому переміщенню.

Під час перебування в Україні Паула Гавірія Бетанкур провела зустріч з Уповноваженим, під час якої були обговорені основні пріоритети діяльності Уповноваженого у 2023/24 роках та його роль щодо захисту внутрішньо переміщених осіб.

Крім того, Спеціальна доповідачка зустрілася з керівництвом Верховної Ради України, народними депутатами і представниками міністерств, з якими обговорила ключові напрями роботи з ВПО та особами, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України, а також питання репарацій та компенсацій постраждалим від війни.

Також під час візиту в Україну Спеціальна доповідачка відвідала зруйновані об'єкти цивільної інфраструктури в Київській області та місця проживання внутрішньо переміщених осіб у Львівській області.

Візит в Україну Спеціальної доповідачки має велике значення, оскільки сприятиме посиленню підтримки постраждалого населення та надасть можливість продемонструвати посадовцям високого рівня за кордоном наслідки російського вторгнення в Україну.

Зустріч з регіональними координаторами за напрямом захисту прав громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України

На сьогодні в 14 регіонах України вже здійснюють свою діяльність регіональні координатори взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини за напрямом захисту прав громадян, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України.

Слід відзначати, що за рік регіональні координатори здійснили 1 131 моніторинговий візит до місць тимчасового проживання, за результатами яких надано понад 1 500 рекомендацій щодо поліпшення житлових умов у місцях тимчасового проживання та надано 1 081 консультацію громадянам, які цього потребували.

Під час заходу Представник Уповноваженого з прав громадян, постраждалих внаслідок збройної агресії проти України, Ольга Алтуніна позитивно відзначила результати роботи координаторів у 2023 році, а також подякувала за професійний підхід, чутливе ставлення до потреб громадян, які змушені були покинути свої домівки та знайшли прихисток у місцях тимчасового проживання.

Одна з історій поновленого права

До Уповноваженого звернулася заявниця, яка повідомила, що її донька має статус дитини, постраждалої внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів. Зазначений статус дає право на пільгове безкоштовне харчування в навчальних закладах.

Однак в одному з навчальних закладів міста Києва дитині заявниці відмовили в безоплатному харчуванні, аргументуючи відмову тим, що статус постраждалої внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів доньці заявниці надано в іншій області.

У межах реагування на ситуацію, що склалася, Уповноваженим скеровано відповідні запити до Міністерства соціальної політики України та Київської міської державної адміністрації.

За результатом вжитих заходів та сприяння Уповноваженого, доньці заявниці встановлено пільгу на безоплатне харчування в закладі освіти.

Ольга Алтуніна

Представник Уповноваженого з питань захисту прав громадян, постраждалих внаслідок збройної агресії проти України

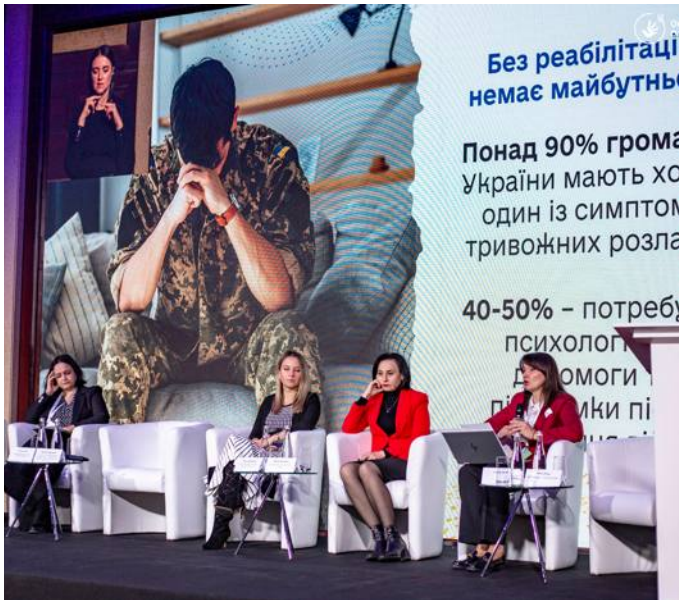
✉ altuninaom@ombudsman.gov.ua

Сфера надання комплексної реабілітації в Україні потребує реформування

Представник Уповноваженого з соціальних та економічних прав Олена Колобродова взяла участь у **Всеукраїнській конференції «Розвиток реабілітації в Україні: діалог про виклики та інновації під час війни»**.

«Війна, яку розпочала Росія, триває з 2014-го року, а від початку повномасштабного вторгнення набуло більш гострої потреби питання розвитку реабілітації громадян (як військових, так і цивільних). Адже без реабілітації – немає майбутнього. Понад 90% громадян України мають хоча б один із симптомів тривожних розладів. 40-50% – потребують психологічної допомоги та підтримки після закінчення війни», – наголосила Олена Колобродова під час свого виступу.

Працівники Офісу Омбудсмана **долучилися до розробки Методології моніторингу надання реабілітаційних послуг**. А також протягом 2023 року здійснили **14 моніторингових візитів** у різні регіони України. Відвідали територіальні громади, з'ясували в керівників органів місцевого самоврядування, яка склалася практика в наданні реабілітаційних послуг. **Перевірили роботу 10 реабілітаційних закладів соціальної сфери та 13 закладів охорони здоров'я**.

Олена Колобродова також розповіла про «**Концепцію створення системи відновлення осіб, які були позбавлені особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України**». До неї входили представники низки міністерств, у тому числі фахівці нашого Офісу. За результатами роботи вже опрацьовано проєкт постанови КМУ. Нині Мінреінтеграції доопрацьовує з урахуванням зауважень ЦОВВ та інших зацікавлених органів для подання на розгляд Кабміну.

Для забезпечення права громадян на реабілітацію для подальшої інтеграції в суспільство та повернення до звичайного життя, **Офіс Омбудсмана завжди готовий продовжувати роботу на цьому напрямі**, в тому числі спільно з міжнародними інституціями.

Вплив війни на психічне здоров'я українців

Представник Уповноваженого з соціальних та економічних прав Олена Колобродова **взяла участь у симпозиумі та конференції з основ захисту людської гідності та свободи у сфері охорони психічного здоров'я**, які відбулися в м. Рига під головуванням Латвії в Комітеті міністрів Ради Європи.

До війни показник поширеності більшості психічних розладів в Україні був аналогічним середньому показнику по регіону Східної Європи. Наразі, згідно із соціопитуваннями:

- **понад 90% громадян України мають хоча б один із симптомів тривожних розладів!**
- **40-50% – потребуватимуть психологічної допомоги та підтримки після закінчення війни.**

Члени української делегації обговорили з європейськими колегами вплив війни на психічне здоров'я українців та впровадження найкращих практик захисту прав пацієнтів у сфері психічного здоров'я.

Олена Колобродова

Представник Уповноваженого
з соціальних та економічних прав

✉ kolobrodova@ombudsman.gov.ua

Потужна робота на міжнародній арені

Омбудсман України постійно проводить зустрічі з міжнародними партнерами. Головні теми завжди стосуються захисту прав людини. На всіх зустрічах Дмитро Лубінець порушує питання повернення додому депортованих і незаконно переміщених Росією українських дітей, цивільних заручників і військовополонених.

Також наголошує на необхідності покарання за всі воєнні злочини, скоєні Російською Федерацією на українській землі.

Загальна кількість міжнародних зустрічей за листопад – 23 та 2 закордонних візити.

Зустріч із депутатами Бундестагу

Зустріч із представниками Комісії ООН з розслідування порушень в Україні Зустріч із представниками Данського парламенту

Шлях до вступу в Європейський Союз попри війну

У Центрі захисту прав дитини відбулася зустріч із координатором групи підтримки України Генерального директорату Європейської комісії з питань сусідства та переговорів про розширення ЄС DG NEAR Мартіном Мюлеком.

Метою зустрічі було обговорення розвитку інституційної спроможності Офісу Омбудсмана відповідно до стандартів Європейського Союзу, зокрема в розрізі звіту Єврокомісії від 8 листопада 2023 року.

Робоча поїздка до Брюсселя

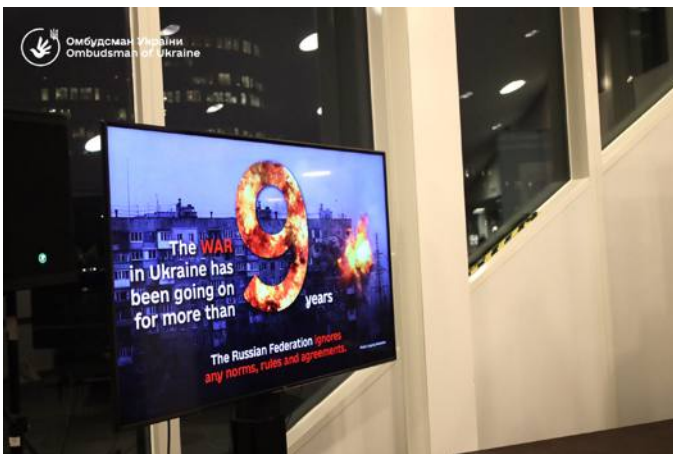
Омбудсман України Дмитро Лубінець взяв участь у Конференції Європейської мережі омбудсманів «Підходи до викликів сучасності».

Сайд-івент «Стійкість в умовах збройного конфлікту: шлях Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»

Цей захід організували Офіс Омбудсмана спільно з партнерами в Копенгагені.

Росія – ворог жорстокий і цинічний, який вбиває, калічить, гвалтує дітей і дорослих. А також руйнує домівки, школи та лікарні, стирає цілі міста та села. Кожного дня порушує права людини. **На цьому заході Омбудсман України Дмитро Лубінець продемонстрував конкретні випадки нелюдського поводження з українцями.**

Увесь світ має знати, які цинічні воєнні злочини вчиняє Російська Федерація на українській землі, та сприяти покаранню злочинців, адже безкарність не зупинить злочинність!

Ольга Стрепоченко

Директор Департаменту міжнародного співробітництва та європейської інтеграції

✉ strepochenko@ombudsman.gov.ua

Обговорення проєкту Закону України

«Про внесення змін до деяких законів України щодо врахування експертної оцінки Ради Європи та її органів щодо прав національних меншин (спільнот) в окремих сферах».

Зазначений проєкт Закону всебічно опрацювали, надали рекомендації та зауваження до Державної служби України з етнополітики та свободи совісті.

В онлайн-режимі до заходу під головуванням Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала долучився Омбудсман України Дмитро Лубінець та його Представник з рівних прав і свобод, прав національних меншин, політичних та релігійних поглядів Михайло Спасов.

Дмитро Лубінець наголосив, що підтримує законопроект та має впевненість, що його зауваження будуть враховані у фінальній редакції. Адже правова визначеність є запорукою успішної реалізації будь-якої законодавчої ініціативи.

Круглий стіл щодо становища ромської спільноти в Україні під час воєнного стану

У межах співпраці Офісу Омбудсмана з Ромським жіночим фондом «Чіріклі» відбувся круглий стіл, під час якого обговорили становище ромської спільноти, зокрема внутрішньо переміщених осіб, під час воєнного стану, а також актуальну політику та законодавче регулювання щодо забезпечення прав національних меншин (спільнот) в Україні.

Представник Уповноваженого Михайло Спасов наголосив, що держава має переглядати свою політику щодо ромів, робити її більш доступною та такою, яка відповідає викликам, спричиненим війною.

Протидія торгівлі людьми

У червні 2023 року в засобах масової інформації було виявлено повідомлення про можливе втягування дитини в ситуацію торгівлі людьми.

Слідчі Головного управління Національної поліції в одній із областей викрили чоловіка, який намагався вивезти за кордон та продати там дитину віком 1-2 роки. Затримання відбулось на кордоні, на одному з контрольно-пропускних пунктів.

За реагування Уповноваженого, постраждалій дитині **встановлено статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми.**

Особа тепер має право безоплатно отримувати медичну, психологічну, соціальну, правову допомогу, а також має право на отримання одноразової грошової допомоги в розмірі трьох прожиткових мінімумів для відповідної категорії осіб, установлених на момент звернення за матеріальною допомогою.

Забезпечення рівних прав та запобігання дискримінації

Упродовж листопада поновили права 22 осіб на захист від дискримінації та рівне ставлення.

Також Представник Уповноваженого з рівних прав і свобод, прав національних меншин, політичних та релігійних поглядів Михайло Спасов взяв участь у публічному обговоренні, ініційованому Національною Радою України з питань телебачення і радіомовлення, щодо запобігання в медіа проявам мови ворожнечі й дискримінації за ознаками сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності.

Цей захід – продовження діалогу щодо розбудови безпечного й толерантного інформаційного суспільства в Україні, запобігання в медіа проявам мови ворожнечі

Блокування пунктів пропуску на українсько-польському кордоні: всі мають дотримуватися прав людини

Омбудсман України отримав велику кількість звернень від представників суб'єктів господарювання, що здійснюють міжнародні перевезення вантажів. Вони стосуються порушення прав і свобод водіїв у зв'язку з блокуванням польськими перевізниками в пунктах пропуску на українсько-польському кордоні руху автомобільного транспорту, що здійснює перевезення вантажів.

У зверненнях зазначено, що в пунктах пропуску на українсько-польському кордоні, починаючи з 3 листопада, **заблокований рух автотранспорту, що здійснює перевезення вантажів із різними товарами, в тому числі необхідними для ЗСУ.**

За інформацією заявників, місця, в яких перебувають водії, не пристосовані для забезпечення життєдіяльності. Там відсутній доступ до питної води та їжі, що призводить до порушення права на життя, гарантованого статтею 27 Конституції України. Мало того – вже відомо про дві смерті українських водіїв, котрі стояли у черзі.

Також зі звернень вбачається, що в багатьох водіїв, які перебувають перед міжнародними пунктами пропуску, погіршився стан здоров'я, через неможливість доступу до надання медичної допомоги. Порушується гарантоване статтею 49 Конституції України право на охорону здоров'я.

Окрім цього, строки законного перебування водіїв, які здійснюють перевезення автомобільним транспортом вантажів на території Польщі, закінчуються. А це може призвести до невідворотних наслідків, оскільки порушення граничного строку перебування за кордоном тягне за собою відповідальність згідно із законодавством України, що може призвести до порушення права на працю, передбаченого 43 статтею Конституції України.

Омбудсман України звернувся до Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала та Уповноваженого з прав людини Республіки Польща Професора Марчіна Вьочєка з приводу врегулювання ситуації на кордоні!

Це питання перебуває на особистому контролі Дмитра Лубінця!

Михайло Спасов

Представник Уповноваженого з рівних прав і свобод, прав національних меншин, політичних та релігійних поглядів

✉ spasov@ombudsman.gov.ua

Міжнародна конференція щодо запобігання тортурам

Понад 300 учасників з різних країн світу долучилися до 14-ї Міжнародної конференції національних правозахисних інституцій «Катування та інші види нелюдського ставлення: роль національних інституцій з прав людини», яка стартувала в Копенгагені, Данія.

Захід високого рівня організували Офіс Омбудсмана за допомогою Данського інституту прав людини, а також GANHRI та Управління Верховного комісара ООН з прав людини.

«Росія жорстоко й цинічно вбиває наших людей: піддає тортурам українських військовополонених, цивільне населення і навіть дітей. Порушує норми Женевської конвенції про поводження з військовополоненими. 90% українських військовополонених під час перебування в російському полоні зазнають тортур. А деякі з них, навіть після повернення на Батьківщину, помирають від наслідків катування», – зазначив під час виступу Омбудсман України Дмитро Лубінець.

Окупанти катують також цивільне населення, зокрема дітей. Як приклад, під час окупації села Біляївка, що на Херсонщині, військові РФ протягом кількох місяців незаконно утримували та катували щонайменше 20 українців. Четверо з них померли: двоє – у катівні, ще двоє – після звільнення. Серед дітей, які постраждали від тортур росіян, – 14-річний Віталій Мухарський. Хлопець 10 днів був у одній з катівень Херсона. Його утримували спільно ще з 13-ма людьми.

На Конференції Омбудсман України закликав розробити дієві механізми, аби не допустити катувань українців та вкотре привернути увагу світової спільноти до війни в Україні!

Світ не може бути байдужим! Світ має діяти рішуче! Кожна людина має право на повагу до своєї гідності!

Переймаємо передовий досвід задля удосконалення НПМ України!

Делегація Офісу Омбудсмана України на чолі з Представником Уповноваженого з прав людини в місцях несвободи Віталієм Нікуліним взяла участь у Регіональній зустрічі Національних превентивних механізмів та Організацій громадянського суспільства регіону ОБСЄ з питань психічного здоров'я в місцях несвободи в Копенгагені.

Цей захід став чудовою нагодою обмінятися досвідом з представниками НПМ різних країн та експертами, визначити проблеми й передові практики з моніторингу психічного здоров'я в різних місцях позбавлення волі.

«Попри війну й загрозу обстрілів команда НПМ не припиняє свою роботу, адже ми добре розуміємо потребу осіб, які перебувають у місцях несвободи. Лише цього року ми відвідали 49 медичних частин, 50 ПНІ, 18 психіатричних лікарень», – повідомив Представник Уповноваженого.

Результати моніторингових візитів

У листопаді 2023 року за результатами реагування Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з метою усунення недоліків, виявлених під час відвідування НПМ, **2 особи притягнуті до адміністративної відповідальності** при складенні адміністративного протоколу про адміністративне правопорушення за ст. 188-40 КУпАП (стягнуто штраф у розмірі 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, тобто в розмірі 1 700 грн. на користь держави).

Відвідування Ново-Білицького психоневрологічного інтернату для чоловіків.

Керівництвом ПНІ затверджено детальний план заходів щодо запровадження системи евакуації в умовах воєнного стану працівників та підопічних у разі загрози/виникнення надзвичайних ситуацій. Водночас у діяльності закладу виявлено суттєві недоліки, що призводять до порушення прав підопічних, зокрема: на життя та безпеку; на гідні умови перебування; на охорону здоров'я та медичну допомогу; на достатній життєвий рівень; на належні умови

доступності для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення. **З метою усунення виявлених недоліків до компетентних органів будуть скеровані відповідні листи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.**

Також за результатами реагування Омбудсману України:

- у Жмеринському психоневрологічному будинку-інтернаті забезпечено додаткове фінансування закладу на загальну суму 869,7 тис. грн.;
- у Сквирському психоневрологічному інтернаті укладено договір на виготовлення проектно-коштористної документації на нове будівництво протирадіаційне укриття на території інтернату.

Віталій Нікулін

Представник Уповноваженого з прав людини в місцях несвободи

✉ nikulini@ombudsman.gov.ua

Плідна робота в захисті інформаційних прав

Протягом листопада було відкрито **60 проваджень** стосовно порушення інформаційних прав за зверненнями громадян, що надійшли до Уповноваженого. **Завершено 83 провадження та поновлені права людини в 23 провадженнях.**

Підготовлено рекомендації щодо захисту персональних даних під час використання системи відеоспостереження в школах та закладах вищої освіти. Зазначені рекомендації надані освітньому Омбудсману для їх поширення та забезпечення прав суб'єктів персональних даних.

Представник Уповноваженого з інформаційних прав Юлія Деркаченко взяла участь:

- у 45-му пленарному засіданні Консультативного комітету Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних (Конвенція 108).
- у конференції «Donbass Media Forum 2023», на якому Юлія Деркаченко наголосила на важливості практичної реалізації права на свободу слова та недоторканість журналістів.

- спільно з експертами ПРООН в Україні презентували звіт про моніторинг стану забезпечення інформаційних прав в умовах воєнного стану 2023 року.

Перша Спеціальна доповідь Уповноваженого у сфері інформаційних прав за 25 років діяльності інституції

У режимі відеотрансляції відбулось представлення Спеціальної доповіді щодо додержання конституційного права на інформацію в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Доповідь охоплює період від початку повномасштабної збройної агресії Росії проти України і до 30 вересня 2023 року й ґрунтується на матеріалах діяльності Офісу Омбудсману та аналітичних матеріалах, підготовлених експертами Проекту «Права людини для України», який реалізується ПРООН в Україні.

Містить у собі 4 розділи, які стосуються забезпечення прав на інформацію в період дії воєнного стану, зокрема доступу до публічної інформації. Також допоможе зрозуміти основні виклики, проблематику та тенденції у сфері захисту інформаційних прав громадян. Окремо приділена увага законодавчим аспектам з цієї теми.

У доповіді викладені рекомендації розпорядникам, запитувачам інформації та центральним органам виконавчої влади.

Спеціальна доповідь буде направлена Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, міністерствам, іншим центральним та місцевим органам виконавчої влади. Омбудсман України закликав всі дотичні органи ретельно опрацювати викладені в Доповіді рекомендації та виконати їх. Своєю чергою контролюватиме відповідний процес.

Юлія Деркаченко

Представник Уповноваженого
з інформаційних прав

✉ derkachenko@ombudsman.gov.ua

Участь у Робочій групі щодо посилення ефективності САП

Протягом жовтня – листопада 2023 року **Офіс Омбудсмана був долучений до роботи Робочої групи щодо посилення ефективності та незалежності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури**, що була створена на базі Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

Предметом обговорення були пропозиції законопроектів реєстр. № 10060, 10060-1 та 10060-2 з питань внесення змін до Кримінального процесуального кодексу, а також деяких інших законодавчих актів з метою посилення ефективності та незалежності САП. Уповноваженим до Комітету було надано позиції з підтримкою вказаних законопроектів за умови врахування зауважень та пропозицій. **Метою**

роботи було напрацювання найбільш доцільних, виважених та ефективних змін до законодавства, що регулюватимуть діяльність САП.

21 листопада законопроект реєстр. № 10060 Верховна Рада України ухвалила за основу. Проводиться робота з його підготовки до розгляду в другому читанні.

Виявили прогалину в законодавстві й посприяти її усуненню

У межах здійснення парламентського контролю за дотриманням конституційних прав і свобод людини і громадянина Уповноваженим було виявлено прогалину в законодавстві в частині відсутності визначення строку, протягом якого листи, що надійшли на адресу засуджених, які вибули з установ виконання покарань, надсилаються за місцем їхнього вибуття. Окреслена прогалина призводила до порушення права таких засуджених на листування, оскільки установи виконання покарань на власний розсуд могли вирішувати, коли направляти адресований засудженому, який вибув, листа за місцем його вибуття. **З метою превенції подальших порушень прав засуджених з ініціативи Уповноваженого Міністерством юстиції України 19 жовтня 2023 року видано наказ № 3687/5 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства юстиції України», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 20 жовтня 2023 року за № 1838/40894.**

Наведеним наказом внесено зміни до Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України та Інструкції з організації перегляду кореспонденції (листування) осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, якими передбачено, що листи, що надійшли на ім'я засуджених (осіб, взятих під варту), які вибули з установи виконання покарань (слідчих ізоляторів), не пізніше трьох робочих днів з дня їх отримання персонал установи виконання покарань (слідчого ізолятора), призначений наказом начальника установи виконання покарань (слідчого ізолятора), пересилає за місцем їх вибуття.

Денис Кононенко

Директор департаменту моніторингу дотримання права на справедливий суд та процесуальних прав

✉ kononenko@ombudsman.gov.ua

Омбудсман працює в регіонах

Омбудсман України Дмитро Лубінець відвідав **Харківщину та Сумщину**. Провів зустріч із народними депутатами, місцевими керівниками державних установ, підприємств та організацій.

Відрекомендував Представників Уповноваженого в Харківській та Сумській областях. Наголосив, що **мета нашої інституції – це розбудова потужної, дієвої та корисної мережі регіональних представництв.**

Це регіони, які через повномасштабне вторгнення РФ стикнулися з безліччю викликів.

Також незаплановано на Харківщині відвідав Диканівську виправну колонію №12.

Попередньо моніторингові візити до цієї установи вже здійснювала група національного превентивного механізму: працівники Офісу Омбудсману та представники громадськості. Тоді виявили низку порушень, зокрема, й тих, що стосувалися трудового законодавства. На місці встановили факти отримання засудженими виробничих травм при виконанні робіт у ливарному цеху установи.

Наразі ж цей ливарний цех закрили. Перебуваючи в установі, Омбудсман України відвідав кілька приміщень: цехи для роботи засуджених, житлові приміщення, їдальню, медичний пункт, крамницю.

Просвітницькі заходи в регіонах на тему «Права та обов'язки дітей»

Напередодні відзначення Всесвітнього дня дитини **стартував спільний проєкт Офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Департаменту патрульної поліції України**. Патрульна поліція України та Представники Уповноваженого в областях розповідають учням шкіл про права дитини та хто такий Омбудсман. Дмитро Лубінець упевнений, що такі спільні заняття допоможуть слухачам стати обізнаними щодо своїх прав та способів їх захисту.

Такі заходи вже провели в Луцьку, Харкові, Полтаві та Хмельницькому. Навчємо дітей розуміти свої права і знати, як їх захистити.

Права людини в Україні

від початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну

2 598

осіб, звільнених з російського полону

з них →

144

цивільних

≈ 30 000

осіб зниклих безвісти за особливих обставин та незаконно позбавлених особою своєю свободи внаслідок збройної агресії РФ проти України

*За інформацією Генеральної директорки Міжнародної комісії з питань зниклих безвісти

≈ 10 000

убитих мирних жителів

*За інформацією Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні

≈ 18 500

поранили мирних жителів

511

загиблих дітей

*За даними інформаційної платформи «Діти Війни»

1 152

поранені діти

2 198

зниклих дітей

19 546

дітей, депортованих до РФ, та/або примусово переміщених на ТОТ

1.4
млн

осіб без доступу до води через руйнування інфраструктури

4.6
млн

осіб мають обмежений доступ до води

506

дітей Україна повернула

з них →

387

депортованих дітей, за даними інформаційної платформи «Діти Війни»

≈ 700
тисяч

людей в Україні залишились без питної води через руйнування Каховської ГЕС

4.9
млн

осіб стали ВПО

8.2
млн

осіб отримали прихисток за кордоном

3 951

зруйнованих навчальних закладів

з них →

1 275

зруйнованих дитсадків

1 668

зруйнованих закладів охорони здоров'я

з них →

384

лікарні

352

амбулаторії

499

зруйнованих релігійних споруд

1 711

зруйнованих об'єктів культури

≈ 167 200

зруйнованих або пошкоджених будинків

126

зруйнованих вокзалів та станцій

346

зруйнованих мостів та мостових переходів

576

зруйновані котельні

426

зруйнованих заводів і підприємств

* Дані станом на 30.11.2023

Чат-бот «Омбудсман України» – можливість швидко й зручно отримати відповіді на актуальні запитання. В ньому зібрали важливу інформацію в 17 категоріях.

Зокрема, тут можуть отримати відповіді щодо своїх прав військові, внутрішньо переміщені особи, родини з дітьми. Є й категорія для людей, які перебувають на тимчасово окупованій території або ж примусово депортовані.

Запускайте чат-бот:
@ukraine_ombudsman_bot

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

Російська Федерація та всі військові злочинці, яких вона направила в Україну, понесуть найсерйознішу відповідальність за зло, яке вони вчинили.

Україна ретельно документує кожен злочин і кожну жорстокість.
Усі винні, безсумнівно, будуть покарані.

Ми ніколи не забудемо і не пробачимо. Як і світ.

#StandWithUkraine

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Уповноважений Верховної Ради України
з прав людини

✉ lubinets@ombudsman.gov.ua

Гаряча лінія Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини: **0 800 50 17 20**
електронна пошта: hotline@ombudsman.gov.ua

